

ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP ĐẨY MẠNH KHỞI NGHIỆP ĐỐI VỚI NGÀNH NÔNG NGHIỆP

● NGUYỄN ĐỨC TRỌNG

TÓM TẮT:

Ngành Nông nghiệp với đa dạng hóa ngành, nghề được xem là “mảnh đất màu mỡ” cho nhiều bạn trẻ dấn thân lập nghiệp. Tuy nhiên trên thực tế, để đầu tư một cách hiệu quả, đem lại lợi nhuận thì không phải việc dễ dàng. Bài viết phân tích cơ hội và thách thức đối với các startup khởi nghiệp ngành Nông nghiệp; từ đó đưa ra giải pháp hỗ trợ những doanh nghiệp (DN) này thực hiện mục tiêu khởi nghiệp.

Từ khóa: khởi nghiệp sáng tạo, ngành nông nghiệp, startup, sản phẩm hữu cơ.

1. Đặt vấn đề

Thời gian gần đây, nông nghiệp Việt Nam phát triển khá toàn diện và đang chuyển dịch theo hướng sản xuất hàng hóa lớn, với năng suất và chất lượng ngày càng cao, đảm bảo an ninh lương thực và giảm nghèo bền vững. Bên cạnh đó, thị trường nông sản đã có bước phát triển mới với nhiều nông sản có vị thế cao trên thị trường quốc tế. Nông sản Việt Nam hiện có mặt trên 180 quốc gia và vùng lãnh thổ, trong đó có những thị trường lớn như Mỹ, Nhật Bản, EU,... Trong hơn 20 ngành hàng có giá trị xuất khẩu hơn 1 tỷ USD, thì nông nghiệp chiếm 4 ngành hàng quan trọng. Đặc biệt là tốc độ tăng trưởng cũng như dư địa để ứng dụng công nghệ đổi mới sáng tạo vào nông nghiệp rất lớn. Đến thời điểm hiện nay, chỉ số ứng dụng khoa học công nghệ vào nông nghiệp dẫn đầu cả nước khoảng 37% và dự kiến trong 10 năm tới sẽ nâng lên 53 - 54%.

Để ngành Nông nghiệp phát triển nhanh, bền vững, khẳng định được giá trị thương hiệu, sản phẩm, cần tăng cường đẩy mạnh ứng dụng, chuyển giao công nghệ cao, nông nghiệp thông minh, thích ứng với biến đổi khí hậu, nông nghiệp sinh thái, đồng thời nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trẻ cho công tác

nghiên cứu. Bên cạnh đó, đẩy mạnh hơn nữa hoạt động nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ trong các trường đại học, nhất là các trường đại học định hướng nghiên cứu. Nhà trường chủ động tiếp cận thị trường và tạo ra nhu cầu cho DN.

2. Cơ hội và thách thức khởi nghiệp đối với ngành Nông nghiệp

Vài năm gần đây, ngày càng nhiều bạn trẻ có trình độ cao, thậm chí đi du học ở nước ngoài đã quyết định về quê khởi nghiệp nông nghiệp. Đây là một tín hiệu đáng mừng. Việc làm này đã thổi một luồng gió mới vào nền nông nghiệp nước nhà, tạo ra những mô hình, cách làm sáng tạo, hiệu quả.

Bản thân startup đầu tư vào lĩnh vực nông nghiệp hiện cũng khá thuận lợi, bởi đây là ngành nghề truyền thống, có nhiều chính sách ưu tiên phát triển. Tuy nhiên, bên cạnh đó cũng có nhiều thách thức.

+ Cơ hội

- Việt Nam vẫn là một nước nông nghiệp, vì thế, cơ hội cho khởi nghiệp trong lĩnh vực nông nghiệp rất rõ ràng.

- Nền nông nghiệp cơ bản còn nhiều vấn đề cần được giải quyết, như: Cơ sở hạ tầng còn lạc hậu, Dịch vụ phụ trợ còn chưa phát triển, cơ giới hóa,

hiện đại hóa nông nghiệp chưa có nhiều đột phá, các ứng dụng công nghệ thông tin trong nông nghiệp còn hạn chế về cả lượng và chất,...

- Nông sản sạch, có nguồn gốc xuất xứ rõ ràng, chất lượng đảm bảo đang trở thành nhu cầu bức thiết, nhu cầu đang ngày càng gia tăng.

- Cơ hội xuất khẩu nông sản sạch, an toàn, nông sản hữu cơ ra thị trường thế giới còn nhiều tiềm năng. Nhu cầu thực phẩm sạch, thực phẩm hữu cơ trên thị trường thế giới đang tăng lên, mở ra cơ hội xuất khẩu tốt cho các công ty trong nước.

- Trong 5 năm gần đây, lĩnh vực nông nghiệp cũng nhận được nhiều hơn những hỗ trợ từ Chính phủ, góp phần thu hút các DN lớn đầu tư vào nông nghiệp công nghệ cao.

- Nguồn vốn ngoại, nhất là từ Nhật Bản tìm đến lĩnh vực nông nghiệp nước ta có xu hướng gia tăng. Hiện tại, nhiều DN Nhật Bản đang có kế hoạch đầu tư vào nông nghiệp Việt Nam, mang đến cơ hội cho nhiều startup và DN Việt trong lĩnh vực này.

- Nhiều kết quả nghiên cứu và nguồn nhân lực được đào tạo tại các trường đại học, các trung tâm ươm tạo công nghệ và DN khởi nghiệp được hình thành và phát triển.

+ Thách thức

- Những rào cản đang ngăn bước khởi nghiệp phát triển như: thiếu hệ sinh thái khởi nghiệp, chưa có hành lang pháp lý hoàn chỉnh cho khởi nghiệp phát triển,...

- Phát triển DN khởi nghiệp trong lĩnh vực nông nghiệp những năm qua còn nhiều khó khăn.

- Đóng góp của khoa học và đổi mới công nghệ trong tăng trưởng nông nghiệp còn hạn chế.

- Công nghiệp chế biến và dịch vụ hỗ trợ nông nghiệp chưa thu hút được nhiều DN đầu tư và đổi mới công nghệ; thiếu hạ tầng kết nối, hạ tầng thông tin trong nông nghiệp nông thôn.

- Các đầu tư cho chương trình khởi nghiệp, hỗ trợ sinh viên và thanh niên tri thức ở nông thôn khởi nghiệp còn hạn chế.

3. Những DN khởi nghiệp thành công trong lĩnh vực nông nghiệp ở Việt Nam

3.1. Hachi

Được thành lập vào năm 2016, Hachi phát triển các hệ thống canh tác thủy canh điều khiển bằng IoT cho nông nghiệp hộ gia đình và đô thị. Hachi được sinh ra từ dự án khởi nghiệp của thanh niên

Trường Đại học Nông nghiệp Việt Nam và Đại học Bách khoa Hà Nội với số vốn 100 triệu đồng.

Hệ thống của công ty bao gồm tưới nước tự động, quạt tự động và cài đặt phun sương được hỗ trợ bởi cảm biến môi trường và cấu trúc lưới tự động bảo vệ cây trồng khỏi ánh nắng mặt trời. So với cách trồng rau truyền thống, hệ thống của Hachi cần ít đất và ánh sáng hơn. Nó cũng ít đòi hỏi sự quan tâm và chăm sóc hơn vì người nông dân chỉ cần một chiếc điện thoại thông minh là có thể trồng rau sạch tại nhà.

Hachi đang tìm cách áp dụng hệ thống tưới nhỏ giọt vì nó giúp nông dân tiết kiệm chi phí bằng cách giảm lượng nước và phân bón cần thiết để phát triển cây trồng. Tại Diễn đàn Kinh tế thế giới về Đông Nam Á (WEF ASEAN) 2018, Hachi lọt top 7 startup nổi bật.

3.2. Sero.ai

Sero.ai là một startup nông nghiệp ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI), giúp nông dân giải quyết những thách thức của sản xuất cây trồng bằng cách tạo ra một nền tảng kết nối nông dân và các chuyên gia. Nông dân được khuyến khích chụp ảnh cây bị bệnh và tải các bức ảnh lên nền tảng. Công nghệ thị giác máy tính (computer vision) giúp người dùng xác định bệnh và đề xuất các giải pháp.

Sero.ai, ra mắt vào năm 2016, hướng tới mục tiêu là một công ty thông tin cây trồng thu thập dữ liệu thời gian thực trong các giai đoạn phát triển của cây trồng bằng hình ảnh và cảm biến để đưa ra các khuyến nghị phòng ngừa cho nông dân.

Startup này đã thu hút được sự quan tâm của nhiều nhà đầu tư và khách hàng tiềm năng về công nghệ nông nghiệp.

3.3. Demeter

Demeter được thành lập vào năm 2017 bởi Phạm Ngọc Anh Tùng sau khi thực hiện dự án nông nghiệp trị giá 4,4 triệu USD tại TP. Hồ Chí Minh. Với đội ngũ kỹ sư trẻ kết hợp với sự cộng tác từ những chuyên gia nông nghiệp đầu ngành đến từ Israel, Nhật Bản, Mỹ, Thái Lan, sứ mệnh của Demeter là giúp người làm nông nghiệp ở Việt Nam tiếp cận được các quy trình quản lý và thiết bị công nghệ hiện đại của thế giới với chi phí hợp lý, từ đó gia tăng giá trị cho nông sản Việt Nam, đáp ứng các tiêu chuẩn quốc tế đủ sức cạnh tranh trên thị trường toàn cầu.

Ban đầu, Công ty đã phát triển một hệ thống dựa trên IoT tại trang trại Cầu Đất, với sự hỗ trợ từ một số trang trại quốc tế. Hệ thống cho phép nông dân tự động hóa các hoạt động của họ, giúp họ giảm bớt sự tham gia của con người, tăng năng suất và chất lượng sản phẩm, đồng thời quản lý hiệu quả các trang trại của họ.

Hệ thống IoT của Demeter bao gồm 3 phần chính. Phần đầu tiên, được gọi là Connected Edge, chịu trách nhiệm điều khiển hệ thống tưới tiêu, máy bơm, máy bay không người lái, hệ thống vi khí hậu, hệ thống camera, hệ thống trạm thời tiết và hệ thống cảm biến. Phần thứ hai xử lý việc lưu trữ và phân tích dữ liệu thành thông tin trên đám mây, trong khi phần thứ ba xác định các tác vụ sử dụng thông tin.

Theo Demeter, trong năm 2017, Demeter đã trở thành đối tác của Tập đoàn Intel trong mảng IoT cho nông nghiệp. Demeter đang tìm cách mở rộng các dịch vụ của mình sang Singapore, Thái Lan và Indonesia.

3.4. Naturally Vietnam

Naturally Vietnam là một startup công nghệ nông nghiệp có trụ sở tại Hà Nội do vợ chồng Mai và Patrice Gautier thành lập nhằm mang lại sự minh bạch hơn cho thị trường thực phẩm. Naturally Vietnam cung cấp một cửa hàng tạp hóa trực tuyến, nơi mọi người có thể mua các sản phẩm thực phẩm có thể truy xuất nguồn gốc từ 6 trang trại ở huyện Sóc Sơn, Hà Nội.

Công ty đã nhận được khoản đầu tư hạt giống hơn 2.000 USD nhằm giúp các cá nhân xây dựng trang trại từ đầu để đạt được điều này. Các trang trại chăn nuôi có sự giám sát của bác sĩ thú y, sử dụng quy trình hữu cơ và sản xuất thực phẩm có nguồn gốc xuất xứ. Naturally Vietnam cũng có kế hoạch bắt đầu chương trình với Chợ đêm cuối tuần Hà Nội, nơi người tiêu dùng có thể nếm thử thực phẩm từ các nhà sản xuất địa phương, từ đó xây dựng mối quan hệ bền chặt hơn giữa hai bên.

4. Một số giải pháp phát triển trong tương lai

Thứ nhất, cần tạo cho các DN có thể tiếp cận thị trường. Ví dụ cụ thể lĩnh vực sản xuất rau hữu cơ, mặc dù thị trường các loại rau hữu cơ hiện nay rất rộng mở, nhiều dự địa khai thác, tuy nhiên việc khai thác được khách hàng lại là cả một vấn đề. Bởi thị trường thực phẩm sạch và không sạch chưa có ranh

giới rõ ràng. Bản thân rau hữu cơ lại có giá cao hơn nhiều sản phẩm truyền thống, trong khi người tiêu dùng Việt Nam có thói quen mua hàng bằng mắt và tai, chưa có thói quen mua hàng bằng tư duy. Do đó, DN cần làm truyền thông lâu dài để người tiêu dùng chấp nhận mua giá trị thật của sản phẩm hữu cơ chứ không nhìn vào cái vỏ hình thức bên ngoài.

Thứ hai, cung cấp được nguồn nhân lực có chất lượng cao cho các DN khởi nghiệp. Bên cạnh đó, khi lựa chọn gắn bó với nông nghiệp, đồng nghĩa các startup đã chọn một con đường gian khó. Do đó, các startup cần tích lũy kiến thức, kinh nghiệm, tìm hiểu kỹ về mô hình khởi nghiệp, chọn lựa rồi thử nghiệm chắc chắn. Đặc biệt, cần tránh khởi nghiệp mang tính trào lưu, thiếu thực tế mà cần xác định đây là con đường dài, cần sự kiên trì và sức bền.

Thứ ba, có một hệ thống tài chính, cơ chế tài chính để dẫn vốn cho các DN khởi nghiệp (quỹ đầu tư mạo hiểm, nhà đầu tư thiên thần,...).

Thứ tư, xây dựng khung pháp lý cho khởi nghiệp để DN mạnh dạn đầu tư vào nông nghiệp.

Thứ năm, startup phải có sự liên kết, tạo thành một hệ sinh thái hay một chuỗi giá trị hàng hóa chặt chẽ. Đây là điểm khác biệt so với các lĩnh vực startup khác và cũng là điểm yếu mà các startup nông nghiệp Việt Nam cần cải thiện.

Để khuyến khích các bạn trẻ đầu tư vào nông nghiệp, Nhà nước cần xây dựng một hệ sinh thái khởi nghiệp đồng bộ. Cụ thể, cần tập trung hỗ trợ pháp lý cho thanh niên khởi nghiệp nông nghiệp như: huy động vốn, xây dựng quỹ khởi nghiệp, hỗ trợ vay vốn ưu đãi, hỗ trợ chính sách bảo hiểm nông nghiệp. Cùng với đó, xây dựng cộng đồng khởi nghiệp, có sự tham gia của các DN lớn nhằm huy động nguồn vốn, gia tăng tính liên kết trong chuỗi giá trị, hỗ trợ cùng nhau tạo những giá trị đích thực trong nông nghiệp.

Ngoài ra, mỗi địa phương cần có chính sách khuyến khích thanh niên nông thôn chủ động tham gia khởi nghiệp, tối ưu hóa tài nguyên bản địa. Các chương trình đổi mới sáng tạo hay khởi nghiệp trong lĩnh vực nông nghiệp phải được xét là ưu tiên trong thời gian tới. Các cơ quan quản lý Nhà nước phải đề xuất với Chính phủ có chính sách để kích hoạt được những DN nhỏ và vừa, những DN khởi nghiệp ở các địa phương.

Thứ sáu, phát triển các chương trình đào tạo tại các trường đại học nông nghiệp trọng điểm nhằm đào tạo, tăng cường nhận thức, xây dựng các mô hình thành công cho các đối tượng tiềm năng là sinh viên, thanh niên nông thôn tri thức phục vụ phát triển khởi nghiệp ngành Nông nghiệp trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0. Đồng thời, phối hợp với

các DN, tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước xây dựng các trung tâm ươm tạo DN khởi nghiệp sáng tạo, xây dựng các mô hình khởi nghiệp nông nghiệp thành công để nhân rộng ở các địa phương, các nhà trường nhằm khơi dậy tinh thần khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo trong nhóm thanh niên, sinh viên, chủ trang trại, DN, hộ kinh doanh cá thể ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. McIntosh, C., & Mansini, C. S. (2018). *The use of financial technology in the agriculture sector*.
2. Nguyen, Q. C., Tran, T. H., & Kwon, H. (2020). Development of Startup Ecosystem in Vietnam in the context of the Fourth Industrial Revolution. *International Journal of Advanced Smart Convergence*, 9(2), 76-83.
3. Thủ tướng Chính phủ, (2016), *Quyết định số 844/QĐ- TTg ngày 18/5/2016 phê duyệt Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025”*.
4. Trần Thị Định (2016), “Giới thiệu kết quả nghiên cứu về công nghệ sau thu hoạch và các cơ hội hợp tác”, Kỹ yếu hội thảo khoa học, Học viện Nông nghiệp Việt Nam.

Ngày nhận bài: 15/2/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 6/3/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 16/3/2022

Thông tin tác giả

TS. NGUYỄN ĐỨC TRỌNG

Trưởng Đại học Bách khoa Hà Nội

SOME SOLUTIONS TO PROMOTE STARTUPS IN AGRICULTURE

● Ph.D **NGUYEN DUC TRONG**

Hanoi University of Science and Technology

ABSTRACT:

The agricultural field with many sub-sectors is considered a fertile ground for many young people to start their businesses. However, it is not an easy task for businesses to gain high profits with investments in the agricultural field. This paper analyzes the opportunities and challenges for startups in the agricultural field. Based on the paper's findings, some solutions are proposed to support startups in the agricultural field to achieve their business goals.

Keywords: creative start-ups, agriculture, start-ups, organic products.